

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Responsa Moralia In Causis Justitiæ Commutativæ De Restitutione & Contractibus

Heislinger, Anton

Ingolstadij, 1726

Casus XX. De Restitutione reddituum beneficialium ob distractiones
internas in recitatione Breviarij exortas.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40194

260 Partis I. Casus XX. De Rest. ob Hor. Cano. cum distra. &c.
cap. 72. de Regulis juris in 6. Ita obligatus ad dandam Eleemosynam potest istam per alium distribuere. g. hoc axioma non habere locum in oneribus merè, ac strictè personilibus.

CASUS XX.

De Restitutione reddituum beneficialium ob distractiones internas in recitatione breviarii exortas.

Sejus beneficiatus, quia sæpissimè totum suum breviarium cum distractionibus internis durante sua vita recitaverat, in articulo mortis constitutus, num acceptos ex suo beneficio redditus retinere solvã conscientia possit, non modicè angitur. Occasione hujus casus.

Q. 1. An Sejus beneficiatus ad restitutionem sit obligandus?

Q. 2. Utrùm ad orationem veram saltem attentio superficialis sit necessaria?

Q. 3. Num præter superficialem requiratur adhuc alia interna perfectior?

Q. 4. Utrùm sufficiens ad veram orationem attentio etiam præcepto recitandi breviarium satisfaciãt?

§. I.

Resolvitur primum Quæsitum.

An Sejus Beneficiatus ad restitutionem sit obligandus?

1. **N**atura & varietas attentionum explicatur.
2. Uti etiam distractionum.
3. Attentio superficialis est actualis, virtualis, aut habitualis.
4. Ad recitationem breviarii non est constanter necessaria attentio actualis.
5. Sejus noster non obligatur ad restitutionem.

§. II.

§. II.

Resolvitur secundum quæsitum.

Utrum ad attentionem veram saltem attentio superficialis sit necessaria?

6. Obligationi recitandi breviarii non satisficit sine omni attentione superficiali.	9. Qualis attentio sub mortali non sit necessaria.
7. Quia non est vera quedam oratio.	10. Carens omni attentione verè peccaret.
8. Quomodo Ecclesia actum internum	

§. III.

Resolvitur tertium quæsitum.

Num præter superficialem alia adhuc requiratur interna perfectior?

11. Præter superficialem probabilis nulla alia est necessaria.	15. Distractiones sunt prohibite ob irreverentiam Deo illatam.
12. Uti constat à collatione extreme unctionis.	16. Cur sine attentione volens orare peccet.
13. Et à paritate intentionis virtualiter permanentis.	17. Quenam distractiones cum oratione vocali componi possint.
14. Qualis elevatio ad Deum sit oratio.	18. Textui à Divo Thoma allato satisficit.

§. IV.

Resolvitur quartum quæsitum.

Utrum sufficiens ad veram orationem attentio etiam præcepto recitandi breviarium satisficiat?

19. Sufficiens ad veram orationem attentio etiam præcepto Ecclesie satisficit.	21. 22. Solvuntur objectiones.
20. Satisficit objectioni desumptæ ex cap. dolentes; de celebratio: missarum.	23. Deducuntur ex dictis corollaria
	24. Deobligatio Beneficiati nostri de novo confirmatur.

§. I.

An Scelus Beneficiatus ad restitutionem sit obligandus?

PRO solutione hujus dubii sciendum primò nomine attentionis intelligi advertentiam ad recitationem vocalem horarum. Hæc est

Kk 3

est

est triplex, superficialis, literaria, & spiritualis. Primâ attenditur ad verba, ut hæc integrè, atque cum debito ordine proferantur: mediante secundâ attenditur ad sensum verborum in spiritali denique attenditur ad finem orationis scilicet ad Deum, vel ad res alias pias, aut divinas. Hæc autem cogitatio & attentio spiritalis provenire potest vel ex ipso verborum, quæ recitantur sensu, & hæc omnes tres modos attentionis in se includet: vel aliunde, unde unde demum, provenit.

2 Sciendum secundò attentioni opponi distractionem, seu evagationem mentis ad alia: hæc etiam est triplex: una opponitur attentioni superficiali, & hæc tunc datur, quando mens nostra non attendit, vel advertit ad integritatem, atque ordinem verborum, quæ recitantur. Altera, attentioni literali opposita, distractio est, cum animus ad sensum verborum se non reflectit: tertia denique quando nulla advertentia aut ad finem orationis, Deum scilicet, aut ad alias pias res habetur.

3 Sciendum 3. Attentionem superficialem aliam esse actualem, aliam verò virtuales: illa datur, quando intellectus per se primariò, ac perceptibiliter apprehendit, seu cogitat de ordine, atque integritate verborum: virtualis autem quando talis intellectualis apprehensio non ampliùs actu datur, sed tantùm in sua virtute, quæ est valde tenuis ab

actu relicta cognitio, ut principium, quoddam directivum, qua mediante actualiter in principio existens attentio influit in semel capte orationis prosecutionem. Præter istas datur alia habitualis: dum aliquis ex habitu, vel usu facit aliquid, non advertens ad id, quod agit, idque nulla præcedente advertentia in principio habita, quæ per se sumpta etiam in ebriis reperitur, & consequenter, ad actum humano modo positum, est insufficientis; unde talem actum ex consuetudine positum præcessisse debuit advertentia, & libera ad ejusmodi operationem applicatio, præter hanc virtualis quoque permanentia elicite ab initie advertentie adesse debet.

Circa has triplicis generis attentiones certum est omnibus non esse necessarium actualis attentionis continuationem per totum brevium, sed sufficere virtuales, ita D. Thomas 2. 2. q. 83. a. 13. § in 4. dist. 15. q. 4. a. 2. Suarez l. 3. de orat. c. 4. n. 6. § 7. § l. 4. c. 26. num. 5. § 13. tali enim ratione ad orandum est necessaria attentio, qualis est necessaria intentio ad administrationem sacramentorum: sed hæc non debet semper esse actualis, quamdiu exercentur actiones sacramentales à ministro, sed sufficit virtualis ergo &c. 2. cum sit difficilissimum habere semper attentionem actualem, ideo hoc onus adeò grave non debet absque sufficienti ratione imponi clericis. 3. exponerentur continuis & perpetuis scrupulis:

pulis: ergo non est presumendum, quòd Ecclesia illam requisiverit. *His suppositis modo queritur, utrum detur obligatio restituendi fructus in memorato casu?* Ad quod Respondeo, Sejum probabilius excusatum esse à restitutione, licet suum brevianum etiam cum perpetuis distractionibus recitaverit, modò his non obstantibus verba integrè, ordinatim, ac cum intentione orandi, atque cum attentione superficiali, saltem virtualiter permanente, pronuntiaverit. Ita Gobat, P. Illiung, cum pluribus apud hos citatis.

Probatur: iste Sejus neque ad restitutionem obligatur ex jure quodam naturali, neque ex alio quodam capite: ergo &c. ant. quod ad jus naturale, omnes concedunt, non dari scilicet obligationem; insuper ponitur, quòd Sejus nequaquam arctiorem sibi obligationem in hoc imposuerit; quàm quæ ab Ecclesia fuit omnibus beneficiatis imposta: ergo tota difficultas recidit in obligationem ab Ecclesia impositam: sed neque ab hac est obligatus ad restitutionem. Quod probò: Sejus in hoc casu implevit totam conditionem, sub qua Ecclesia ipsi concedit fructus: ergo &c. Prob. ant. conditio, sub qua ipsi Ecclesia tradit hos fructus, est recitatio brevianii modo ab Ecclesia præscripto facta: sed taliter recitavit brevianum: ergo &c. Prob. m. si non recitasset modo ab Ecclesia præscripto, licet enumerata observasset, ratio

esset, quia Ecclesia præcepit recitationem brevianii ut veram orationem vocalem, hæc autem recitatio Seii non fuit vera oratio vocalis: vel etiam ideo, quia licet fuerit vera oratio vocalis, non habuit tamen requisitam ab Ecclesia perfectionem, attentionem literalem scilicet, vel in negatione distractionum internorum consistentem sed hæc recitatio brevianii modo enarrato facta, fuit vera oratio vocalis: Dein licet caruerit perfectiore attentione, Ecclesia tamen sub gravi, & sub pæna restituendorum fructuum non præcepit hanc perfectiorem attentionem: ergo. Sejus recitavit brevianum modo ab Ecclesia saltem sub gravi, & sub pæna fructuum amittendorum præcepto. In hujus minoris probatione totus cardo difficultatis versatur, probataque nostra conclusio erit, si ostenderimus 1. orationem vocalem quoad substantiam, & essentiam suam acceptam non exigere majorem attentionem, quàm superficiale ac virtualiter saltem permanentem. Dein quòd Ecclesia sub gravi & sub pæna restituendorum fructuum non præcepit perfectionem attentionem in negatione distractionum internorum consistentem. Hinc examinandum nobis superest, qualis denique attentio ab Ecclesia præcepta fuerit, ut mandato illius obsequendo beneficiatus suos redditus retinere valeat.

An ad orationem veram necessaria saltem sit attentio superficialis?

6 **D**ico 1. Non potest satisfieri huic præcepto, si neque attentio superficialis, actualis, vel virtualis habeatur. Ita Illung & major, si non omnes, pars Doctorum, ex quibus plurius citat P. Gobat tract. 5. in suis experientiis de attent. legent. Brevis: n. 794. & sequentibus. Probatur: Ecclesia dum imperat recitationem breviarii, hanc præcepit ut actum orationis modo humano positum: Sed ad hoc necessaria est attentio aliqua superficialis: ergo &c. Probatur m. ut instar orationis recitetur, debet adesse intentio vel explicita vel implicita, actualis vel virtualis volens orare, seu facere rem præceptam: item ut modo humano hæc oratio peragatur ad minimum necessaria est attentio superficialis ergo &c. primum membrum ant. constat, non enim censetur orare, vel satisfacere huic obligationi, qui memoriz exercendæ causa illud recitaret, vel ex curiositate aliqua: 2da verò etiam probatur: actio in somno vel ebrietate posita non censetur modo humano facta, quia deest cognitio, uti est volitio vel in se vel in suo effectu existens, quæ dirigant talem operationem: ergo ut sit humana, debet adesse talis cognitio & volitio vel in se vel in suo effectu existens sed hæc est attentio superficialis: ergo ista est necessaria,

Confirmatur: est necessaria intentio orandi: sed hæc est propositum efficax voluntatis ponendi integrè ac ordinatè veram orationem, tanquam actum humanum & moralem: ergo est necessarium propositum efficax voluntatis ponendi integrè ac ordine veram orationem tanquam actum humanum: atqui non potest poni integrè atque ordine oratio, nisi ad hunc ordinem atque integritatem attendatur, & ipsa attentio atque advertentia ad hæc vel actualiter vel virtualiter permaneat: ergo ad hunc ordinem atque integritatem requiritur attentio: sed hæc est superficialis: ergo necessaria est superficialis attentio.

Probatur 2. præcepto præcipienti breviarii recitationem non potest satisfieri nisi verida quadam oratione vocali: sed ad hanc necessaria est aliqua attentio interna: ergo minor probari potest ex S. Damasceno dicente, orationem esse elevationem mentis ad Deum. Probatur 2. Eadem minor: per veram orationem offenditur Deus: sed offenditur per orationem vocalem sine ulla attentione interna peracta ergo &c.

Dices: Ecclesia non potest præcipere actus internos: sed hæc attentio est actus internus: ergo &c. R. 1. Hoc probare, quod neque inten-

intentio, seu propositum orandi sit necessarium. R. 2. Cum dist. Ecclesia non potest præcipere actum internum, si absque hoc actus externus nequeat valorem suum & rationem formalem à præcepto intentum obtinere, negatur: in aliis circumstantiis, transeat, vel concedo. Atqui attentio ista interna est necessaria ad orationem vocalem à Deo præceptam, & hæc fuit præcepta, ergo etiam actus internus. Responderi potest tertio dist. M. Ecclesia non potest præcipere actum internum, ita tamen ut Deus ratificando præceptum Ecclesiæ præcipiat, eo ipso actum internum ad valorem hujus actus externi necessarium, con. ut Deus non præcipiat talem actum internum, negatur, in tali itaque casu Deus imponit obligationem eliciendi internum actum proportionatum mandato Ecclesiæ præcipientis externum, vel saltem proportionatum nature ipsius actus præcepti, si iste sub culpa saltem veniali exigat adjung. sibi actum internum. Patet hoc in præcepto confessionis annualæ, cui absque interno doloris actu ex decisione Pontificum non satisficit.

¶ Dices 2. Multi Authores negant, ad recitationem breviarii necessariam esse attentionem internam

R. negant necessariam esse attentionem internam sub culpa mortali; ita ut per hoc solummodo negent sub culpa mortali vitandas esse voluntarias distractiones animi, quæ cum attentione & intentione virtuali sunt composibiles; con. ita ut negent etiam hanc attentionem superficiale virtualiter permanentem esse necessariam negatur.

Dices 3°. Si hæc tenus dicta 10 vera sunt, tunc habens perpetuas distractiones, & carens attentione superficiali, non peccaret. prob. seq. talis cessaret penitus ab oratione, sed qui voluntarie cessat ab oratione non peccat in oratione: ergo &c. probatur M. cessaret ponere partem essentialem orationis, quæ est attentio interna ergo &c. R. n. sequel. in hujus probatione dist. M. cessaret ab oratione, ita tamen ut per hunc ipsum actum intenderet orare, & laudare Deum, con. ita ut hoc non intenderet, neg. M. & sic distincta min. neg. conf. ponitur, talis habere propositum per hanc recitationem laudandi & orandi Deum: ergo si omittat aliquod essentialiter ad hunc finem requisitum: displicet Deo, quia vult orationem Deo placentem ponere; interea tamen aliquod essentialiter requisitum omittit.

§. III.

An alia adhuc præter superficiale ad substantiam orationis requiratur attentio?

Dico. Ad substantiam orationis præter superficiale attentionem non

L1

non

non est necessaria alia attentio interna literalis, vel consistens in negatione distractionum. Ita Gobat in *Experient. tract. 5. n. 821*. Tamburin. in *Decalogum l. 4. c. 2. §. 1. n. 19, de Sacrificio t. 2. c. 3. Illius tract. 5. disp. 1. q. 1. art. 3. de horis canon. item Author vindictarum Gobat: attexens plures hujus sententiae fautores. Probatur 1. Ex definitione orationis: haec enim dicitur petitio rerum decentium à Deo: sed potest dari vocalis petitio rerum decentium à Deo cum sola attentione superficiali: ergo etiam oratio. Probatur min. ponamus quòd volens recitare orationem dominicam, me reflectam supra omnes contentas in ea petitiones, utque istas impetrem, orationem dominicam velim recitare, ita ut expressè hanc intentionem faciam, si postmodum ad quartam petitionem perveniens distractus sim, retineam tamen saltem virtualem attentionem superficiale, intelligor hanc meam petitionem Deo offerre: ergo potest dari vocalis petitio rerum decentium à Deo cum sola attentione superficiali: Confirm. à pari: si habeam intentionem petendi aliquid à Principe meamque petitionem oretenus proferam; licet, cum verba petitoria actu eloquor, non attendam ad horum sensum, censeor tamen juxta omnes humano modo aliquid à Principe petere: ergo hoc ipsum fiet in oratione Deo susa.*

Confirmatur 2. oratio vocalis di-

citur esse *petitio decentium à Deo corde, & ore facta*. Sed petitio corde & ore facta intelligitur, si sit verbis expressa, & simul profecta ex intentione orandi, & verba illa integrè debitoque modo proferendi; ac per eadem aliquid à Deo petendi: ergo taliter pronuntiata verba sunt vera petitio Decentium à Deo corde, & ore facta: sed ad hoc sufficit attentio superficialis sine attentione literali: ergo &c.

Probatur hæc ipsa nostra secunda assertio hoc modo: forma sacramenti extremae unctionis est vera aliqua oratio: atqui hæc oratio potest dari cum sola attentione superficiali: ergo &c. Probatur Maj. ex verbis Jacobi Apostoli: *Inducat presbyteros, & orent &c. & oratio fidelium salvabit infirmum*. Probatur etiam minor: si non posset hæc formula vera esse oratio sine attentione literali, & consequenter non sufficeret sola superficialis, tunc si sacerdos ad alia distractus hæc verba proferret, non conficeretur sacramentum: probatur M. si proferret ad alia distractus, non esset oratio, licet haberet superficiale adhuc attentionem: sed si non esset oratio, non conficeretur sacramentum, cum juxta Apostolum requiratur oratio: ergo &c. quòd autem admitti nequeat, in tali casu non confici sacramentum, probatur, in reliquis sacramentis ad consecrationem sufficit prolatio formæ. Superdebitam materiam à ministro habente potestatem cum intentione facien-

di, quod facit Ecclesia: ergo etiam ista in hac sufficit. 2. Quam plurimæ tales administrationes extremæ unctionis forent invalidæ, plurimis scrupulis subjectæ.

13 Probat eadem nostra assertio, si etiam necessaria foret attentio interna literalis, atque ad ipsum verborum sensum esset attendendum; ratio foret, quia sine hac non potest dari superficialis: hoc est falsum: ergo &c. Probat m. potest dari attentio superficialis saltem virtualis cum distractionibus voluntariis tollentibus literalem, & ad ipsum verborum sensum reflexam, attentionem: ergo &c. prob. ant. potest ita manere intentio ab initio orationis habita: ergo etiam attentio superficialis potest taliter manere, atque ita influere in prolationem verborum, prob. ant. potest ita manere hæc intentio juxta omnes in administratione sacramentorum: ergo etiam in oratione, cum nulla in hoc sit disparitas. Probat nunc etiam prior consequentia: intentio orandi vocaliter brevianum est voluntas implicita applicandi mentem ad orationem saltem superficialiter, hoc est, ut saltem integre, ac debito ordine proponantur verba, quibus continetur brevianum: sed talis voluntas jam est virtualis attentio. ergo intentio orandi vocaliter, & per hoc satisfaciendi præcepto Ecclesie est virtualis attentio: sed juxta communem intentio ista potest virtualiter

permanere cum distractionibus, ergo etiam attentio superficialis.

Confirmatur. Multos reperire est, qui tantæ sunt capacitatis, ut præter voluntariam cognitionem de aliis objectis habitam eliciant simul attentionem actualem de ordine atque integritate verborum: ergo multo magis cognitio de aliis objectis habita seu distractio erit compositibilis cum attentione virtualiter adhuc permanente: prob. conf. si hæc non forent compositibilia, ratio foret, quia voluntaria distractio ad alia objecta esset revocatio attentionis actualis superficialis ab initio habitæ: sed hoc est falsum: prob. m. cum hac voluntaria distractione uti vidimus est compositibilis ipsa actualis attentio superficialis saltem in aliquibus majoris capacitatis: ergo non erit necessario revocatio præhabitæ actualis attentio. Quod exinde adhuc manifestius redditur; quia cum tali actuali voluntaria distractione stare potest rite ordinata, atque integra prolatio verborum, quibus oratio vocalis constat: ergo etiam attentio. Probat, conf. si effectus hujus est compositibilis cum actuali voluntaria distractione tunc etiam erit compositibilis causa, scilicet ipsa superficialis attentio adhuc virtualiter perseverans: ergo &c.

Confirmatur 2. Adversarii admittunt posse haberi attentionem superficialelem una cum voluntaria distractione ad alia objecta pia & sacra,

cra, diversa à sensu literali. Ergo etiam poterit illa haberi cum distractione ad objecta profana: antecedens probatur: si hoc fieri nequit, & non amplius in hoc casu remanet intentio orandi saltem virtualiter influens in verba, tunc per tales cogitationes pias diversas à sensu literali tollitur oratio: prob. oratio nequit integrè consistere sine influxu talis adhuc virtualiter existentis attentionis: ergo &c.

Confirmatur 3. distractiones involuntariæ sunt compossibiles cum attentione superficiali virtualiter adhuc permanente: ergo etiam voluntariæ. Prob. ant. si non sunt compossibiles, tunc involuntariè distractus per integram horam breviani erit obligatus ad denuo recitandam illam horam: sed hoc communiter negatur: ergo &c. Probat etiam prior consequentia. Ratio voluntarii non facit ut magis, vel minus sit compossibilis distractio cum actuali attentione superficiali, quàm involuntaria distractio: sed tantum facit, ut sit culpabilis, qualis non est involuntaria distractio. Probat: voluntarius somnus sub sacro non facit ut minus humano modo intersim sacro, quàm si involuntariè sub sacro dormiam, sed tantum facit, ut sit culpabilis: item involuntarius somnus non est magis conjungibilis cum intentione, vel actuali, vel virtuali sacro assistendi, quàm voluntarius: ergo idem dici potest de distractione voluntaria, & involuntaria.

Dices: distractio involuntaria non retractat attentionem & intentionem præhabitas, bene autem voluntaria. Respondeo hoc gratis dici, nec probari posse, quaslibet distractiones voluntarias hanc retractare.

Confirmatur: Distractio voluntaria habita in administratione sacramentorum non tollit præhabitam intentionem: ergo &c.

Ob. 1. A. S. Damasceno definitur oratio, quòd sit elevatio mentis ad Deum: sed ubi datur distractio voluntaria ad profana, non datur hæc elevatio ergo &c. Resp. cum distinctione, est elevatio mentis ad Deum vel actualis, vel virtualis conc. semper actualis negatur: & dist. m. sed ubi datur distractio voluntaria, non datur hæc elevatio semper actualis, trans. non datur neque virtualis neg. m. & conf. juxta S. Thomam in 4. dist. 17. q. 4. a. 2. questione 4. ad 3. intellectus ad Deum ascendit, quando orationem ad Deum ordinat, ergo quamdiu permanebit saltem virtualiter hæc ordinatio orationis, tamdiu manebit elevatio mentis ad Deum etiam virtualiter: sed manere hæc potest cum voluntariis distractionibus: ergo &c.

Ob. 2. Si ad essentiam orationis non est necessaria attentio interna ad sensum literalem, distractiones ad profana objecta non forent jure divino prohibitz & naturali: atqui sunt prohibitz: ergo &c. R. ideo esse prohibitas, quia est

con-

contra reverentiam Deo debitam hunc alloqui, & ſimul voluntariè aliis objectis inhærerè, cum ſumma Dei Excellentia exigat, ut illum alloquens nulli alii diverſæ rei ſit intentus.

16 Ob. 3. Si nullam attentionem haberem, intenderem tamen orare vocaliter, tunc proferendo verba peccarem: ergo verba ſine attentione prolata non ſunt oratio, nec Dei cultus. Reſp. ſi ſermo ſit de attentione literali non ideo me peccaturum, quia non ponerem veram orationem, ſed quia orationi veræ adicerem aliquid Deo diſplicens, non ſecus ac peccat, qui ex vana gloria orat.

17 Ob. 4. Vel omnes diſtractiones voluntariæ ſunt compoſſibiles cum oratione vocali, & attentione ſuperficiali, virtuali? Vel tantum aliqua? Non omnes, cum videamus ſubinde ipſum ordinem verborum perturbari; non aliqua tantum, quia non poteſt determinari, quamnam iſtæ ſint. R. retorquendo in diſtractionibus involuntariis R. 2. Hic ſervire regulam, ex qua in adminiſtratione ſacramentorum colligitur, utrum diſtractio habita tollat intentionem præhabitam, vel non tollat: dicitur autem tamdiu manere præhabitam intentio faciendi, quod facit Eccleſia, quamdiu hæc poſitivè non revocatur, ipſæque

actiones ſacramentales vi illius inchoatæ integrè ordinatæque continuantur: exoppoſito cenſetur ſublata prima intentio, quando ob vehementiam diſtractionum miniſter incipit hærerè, debitum, ſolitumve ordinem non adhibet in ſuis actionibus, has confundendo, aut omit- tendo; idem itaque cum proportio- ne de noſtro caſu dicendum.

Ob. 5. Auth. S. Thomæ: 4. 18 diſt. 15. q. 4. a. 2. queſt. 4. ad 2. ibi: *quando aliquis ex propoſito mentem ad alia diſtrahit in orando, tunc ſine culpa non eſt, & præcipue ſi in aliis ſponte ſe occupat, quæ mentem diſtra- bunt, ſicut ſunt exteriora opera. & ſi ad contrarium mens evagetur, etiam erit culpa mortalis.* Ergo evagatio voluntaria in recitando breviario erit mortalis, etſi orans non ſe occupet per exteriora opera, quia in his tantum dicit præcipue. R. S. Doctori ſermonem eſſe de quacun- que oratione, conſequenter talem voluntariam evagationem etiam in orationibus liberis fore mortalem, quod à nemine aſſeritur. R. itaque 2. quod juxta Suarez l. 4. de Re- lig. cap. 26. n. 4. nomine *contrarii obſecti* S. Doctor intellexerit ob- jectum mortaliter peccaminofum: vel contemptum formalem Dei cum ſcilicet quis ſtudioſè mentem ad ex- teriora diſtrahit.

*Utrum sufficiens ad orandum intentio etiam præcepto
Ecclesie satisfaciat?*

Vidimus hæcenus, ad substantiam, & essentiam orationis vocalis nequaquam ita necessariam esse attentionem literalem, ut oratio componi nequeat cum distractionibus voluntariis literalem attentionem tollentibus quia autem Ecclesia potuit plus exigere ab obligatis ad breviarium, quam illa solum, quæ ad substantiam orationis pertinent; contingere posset, ut voluntariè distractus huic præcepto non satisfaciens nihilominus peccaverit mortaliter, hinc

19 Dico: Præcepto Ecclesie satisfaciunt quæcumque recitatio breviarii, modo ista habuerit conditiones ad quæcumque orationem vocalem essentialiter requisitas. Consequenter si voluntariæ distractiones cum attentione superficiali, virtualiter saltem adhuc existente composibiles, non tollunt rationem veræ orationis, etiam cum talibus distractionibus, ordinatè tamen, atque integrè recitans breviarium obligationem recitandi horas canonicas implevit, & hinc ad restituendos fructus non dabitur obligatio. Ratio est negativa, quia scilicet ex nullo fundamento probari potest, Ecclesiam ab obligatis ad breviarium plus exegisse, quam illa solum, quæ ad substantiam orationis pertinent,

Dices: fuisse prohibitas, quia pro-

hibuit distractiones externas: R. quòd solum prohibuerit externas de se cum attentione interna impossibiles. Atqui non quælibet interna sunt de se ita impossibiles.

Dices 2. fuisse prohibitas, quia impediunt fructum orationis: R. hoc modo etiam prohibitam fore recitationem breviarii in statu peccati mortalis. Dein fructus est tantum finis mediatas sub præceptum non cadens, consequenter nec quodlibet illius impedimentum prohibetur.

Dices 3. Illas esse prohibitas ob suam indecentiam: R. hanc prohibitionem esse tantum sub veniali & à jure naturali jam statutam, neque præsumendum ecclesiam obligationi naturali graviolem sub mortali adiecisse, cum ipse Author naturæ ob fragilitatem humanam prohibitionem levi contentus fuerit, neque tam gravis obligatio sufficenter probari, aut prudenter præsumi possit, cum nulla lex, aut consuetudo actum præcipiens in hujus executione commissas ex natura sua leves dedecentias graviter prohibere soleat. His omnibus accedit, quòd clerici non beneficiati ex proprio & sibi liberrimo motu hanc obligationem ex consuetudine à se inducta introduxerint, ergo præsumendi sunt non voluisse sibi tam grave onus imponere.

Di-

20 Dices 4. principaliter, negationem distractionum præceptam fuisse in cap. *dolentes de celebrat: Misfarum*, in hoc enim reperitur verbum *devotè*, quo interna devotio designatur, hoc est, juxta Glossam a trenta breviarum recitatio, quæ omnem distractionem voluntariam videtur excludere. Sed respondeo juxta aliquos ex antiquis maximè Pontificii juris interpretibus ultima illa verba quibus Pontifex districte præcipit in virtute S. Obedientie, ut officium divinum, quantum Deus dederit, studiosè celebretur pariter, & devotè: continere duntaxat consilium, non autem ullum præceptum, quia additur: *quantum Deus dederit*. Aliàs neque exclusio distractionum voluntariorum sufficeret, sed maior quædam foret necessaria. R. 2. istis verbis præcipi duntaxat attentionem externam, quæ in omissione omnium actionum exteriorum de se impossibile cum attentione interna consistit: vel etiam internam aliquam, sed superficiale duntaxat nec gratis hæc dici, ex eo desumimus, quòd ibidem Pontifex de distractionibus externis, confabulationibus scilicet, omnem attentionem impediens, item modo recitandi extremo valde indecenti consultus fuerit, an scilicet recitatum taliter breviarium satisfaciatur præcepto Ecclesie.

Confirmatur: ex proæmio statutum interpretandi est intentio statuentium: ergo si in proæmio est sermo de illis solis, qui graviter agunt con-

tra attentionem exteriorem, etiam statutum de his solis ager: atqui in proæmio fuit de his solis sermo: ergo &c.

Dices 5. Ecclesia præcipit talem 21 orationem vocalem quam Deus audit: sed factam cum distractionibus internis Deus non audit: probatur in. ex S. Thoma in 4. distinct. 15. q. 4. a. 2. quest. 4. asserente: juxta S. Gregorium, *Deum non audire orationem, cuius, qui orat, non intendit*. Ergo &c. R. S. Thomam eodem loco solvere hanc objectionem dicendo, *verbum Gregorii intelligendum esse, quando attentio nullo modo conjungitur orationi*, atqui non obstantibus his distractionibus attentio superficialis conjungitur aliquo modo orationi ergo &c.

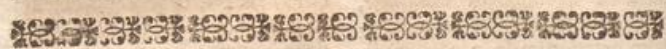
Dices 6. Talis saltem non recitat devotè breviarium, atqui Ecclesia præcipit, ut recitetur devotè: R. dist. M. non recitat cum devotione summa; conc. non recitat cum ulla devotione sufficiente ad præceptum negatur. 22

Atque ex hæcenus dictis sufficienter probatum ducimus; quòd ad orationis vocalis substantiam sufficiat attentio superficialis saltem virtualis una cum intentione orandi, atque integra & ordinata prolatione verborum: 2. Quòd etiam hæc superficialis attentio sit compossibilis cum aliquibus saltem distractionibus internis. 3. Quòd Ecclesia sub gravi, & sub amissione fructuum nullam perfectiorem attentionem requisiverit, consequenter noster

nofter beneficiatus Sejus ad nullam restitutionem erit obligatus juxta dicta in 1. §.

Hoc ultimum confirmatur, quòd leges Ecclesiasticæ de restitutione ista agentes, illius onus iis tantum imponant, qui elapsis primis 6. mensibus à consecutione beneficii, sine legitimo impedimento officium divinum recitare omiserint, ita habet Lateranense habitum sub Leone X. sess. 9. §. statutum Sc. cui assentitur Pius V. in Bulla sua ex proximo Sc. atqui omnis ille, qui canonicas horas integrè, ac cum intentione orandi recitavit, verè ac propriè officium divinum dixit, ac recitavit, & quidem per modum orationis propriè, ac simpliciter talis: ergo non est obligandus ad ullam restitutionem: minor constat ex decursu nostrarum probationum.

Denique, licet unde unde de-
mum probaretur, majorem atten-
tionem quàm superficialem in vir-
tute sua permanentem esse neces-
sariam, nondum tamen obligari
posset ad restitutionem fructuum:
ratio est, quòd etiam Authores re-
quirentes majorem, attentionem
fateantur, præceptum hanc majore
attentionem exigens esse poste-
rius præcepto recitandi horas ex
quo sequitur obligatio restituendi,
hocque esse distinctum à subse-
quente attentionem majorem præ-
cipiente: cum ergo hoc posterius
nullam omnino obligationem re-
stituendi imponat recitanti absque
hac perfectiore attentione; neque
lex odiosa sit extendenda ad casum
in lege non expressum, ideo non
dabitur in nostro casu obligatio.

C A S U S XXI.

De Restitutione fructuum ob horas cum distractionibus externis recitatas.

Cajus Beneficiatus sæpius dum breviarium recitat, variis simul actionibus externis se occupaverat, scrupulis tandem agitur ex confessorio

Q. 1. An recitans cum distractionibus externis breviarium satisfaciat præcepto Ecclesiæ?

Q. 2. An talis teneatur restituere Fructus perceptos?

§. I.